

מערך למנחה - בית מדרש

[עיין ערך]

יעדים

1. סוגיות מרכזיות לבית המדרש: (סביב איזו שאלה רצינו להפך איזונים...)

- חיים לפי ערכים – האם זה ריאלי?
- האם ניתן לחנך לערכים וכיצד.

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- שמים
- יצוג שלמות הורית

מתווה בית המדרש [הצעה]

1. סיפורו של אבא חלקיה

נקרא יחד את סיפורו של אבא חלקיה. אנו מביאים סיפור זה כעדות לאדם שבאופן מאד עקבי מנהל על פי אמות מידה מסוימות שהוא קבע לעצמו. הוא אדם שיודע להסביר כל מעשה קטן שהוא עושה והוא מבטא מחויבות אינסופית ואולי בלעדית לאמות מידה אלו. הסיפור יאפשר לנו לבחון האם זו סיטואציה שהיא בכלל אידיאלית? ומעבר לכך האם היא ריאלי? האם אנו כאנשים מתנהלים בעולם הזה מתוך אמות מידה מוגדרות שמובילות אותנו בכל צעד ושעל?

התקסט: (קיים תרגום בגוף דף הלימוד)

אלא לימא לן מר הני מילי דתמיהא לן:

מאי טעמא כי יהיבנא למר שלמא לא אסבר לן מר אפיה

אמר להו [להם] שכיר יום הואי ואמינא לא איפגר

ומאי טעמא דרא מר ציבי אחד כתפיה וגלימא אחד כתפיה

אמר להו [להם] טלית שאולה היתה להכי שאלי ולהכי לא שאלי

מאי טעמא כולה אורחא לא סיים מר מסאניה וכי מטי למיא סיים מסאניה

אמר להו [להם] כולה אורחא חזינא במיא לא קא חזינא

מאי טעמא כי מטא מר להיזמי והיגי דלינהו למניה

אמר להו [להם] זה מעלה ארוכה זה אינה מעלה ארוכה

מאי טעמא כי מטא מר למתא נפקא דביתהו דמר כי מיקשטא

אמר להו [להם] כדי שלא אתן עיני באשה אחרת

מאי טעמא עיילא היא ברישא והדר עייל מר אבתרה והדר עיילין אנן

אמר להו [להם] משום דלא בדקיתו לי

דגשים למנחה:

- כדאי להקדים ברקע כללי על האיש: אבא חלקיה הינו חסיד ידוע בן בנו של חוני המעגל שחי בסוף תקופת בית שני (בערך בזמן תחילת הספירה). בתלמוד הוא מחזר כבעל הקפדה מיוחדת בהנהגותיו - "פועל צדק" כגון אבא חלקיה. כמו סביו המפורסם, שחג עיגול והתפלל לגשמים, כך גם אבא חלקיה היה ידוע בכוח תפילתו, לכן פעם כשהייתה שנת בצורת שלחו אליו החכמים שני תלמידים שיבקשו ממנו להתפלל על הגשמים. (קברים המיוחסים לאבא חלקיה וחנון הנחבא, נכדיו של חוני המעגל, סמוך לחצור הגלילית)

- הסיפור עשוי להיות קצת מורכב למי שלא מורגל בלימוד. כדאי לעצור ולפרש את המילים הקשות. כמו כן, הסיפור עשוי לקחת למקומות שקל 'להתנגח' בהם – מעמד האשה ועוד... אמנם יש מקום רב לשאלות ולדיון בנושאים מסוג זה, אך במידה ורוצים להגיע לנושא שלשמו התכנסנו – כדאי באופן יצירתי לנטרל מראש את האמירות האלו ולכוון את הלומדים לסוגיה המרכזית.

- להלן פירוש שעשוי לסייע להבנת הסיפור – אך כדאי מאד שהדברים יבואו מהמשתתפים במהלך הלימוד. ייתכן מאד שההסברים שהם יעלו יעשירו ויפרו את הלימוד.

התנהגות "תמוהה" בסיפור	הסבר
לא השיב לברכת השלום	עבד כשכיר יום והזמן שייך לבעל הבית
הניח את העצים והמעדר על כתף אחת ואת הבגד על השנייה	הבגד שאול
הלך יחף ונעל נעליו רק כשחצה מים	בדרך יבשה הוא רואה על מה הוא דורך
הגביה בגדיו כשהגיע לקוצים	הבשר נרפא והבגד אינו נרפא
אשתו יצאה לקראתו מקושטת	שלא יביט באחרת
האשה נכנסה ראשונה הביתה, אחריה רבי חלקיה ואחריו החכמים	משום שהם זרים לו (לחצוץ בין אשתו לבין האורחים)

שאלות לדיון:

- מה דעתכם על אבא חלקיה? האם מבחינתכם הוא מודל לחיכוך?
- האם רוב בני האדם מונעים כמוהו מסט ערכים כ"כ מוגדר?
- כיצד אנחנו בוחרים לתעדף את הערכים שלנו?
- האם אבא חלקיה מציב רף שבכלל היינו רוצים לשאוף אליו? האם זה ריאלי?
- האם לדעתכם החניכים שלכם מונעים מתוך סט ערכים שמנחה אותם בחיים?

2. חינוך לערכים – האם וכיצד?

נקרא את הטקסטים של ס' יזהר וקליינברגר.

שאלות לדיון:

- מהי גישתו של ס. יזהר כפי שמופיעה בטקסט שהבאנו?
- מה דעתכם? האם באמת אסור לנו לחנך לערכים?
- האם יש הבדל בין מורה להורה בהקשר הזה?
- אם היינו יכולים 'להשתיל' ערכים – האם היינו עושים זאת?
- איך אדם מאמץ לעצמו סט ערכים – מה משפיע על ההחלטות שלו?
- מה נכון יותר לחניכים שלנו – חשיפה לסל ערכים ענק ולא מחייב או הכוונה ממוקדת בערכים מסוימים?